

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 112.

1. Października 1827.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Podług Gazet Nowo Yorkskich z d. 8. Sierpnia, wyjechać miał Boliwar w d. 26. Lipca z Kartagenu i udać się pod silną eskortą do Bogoty.

Sądzimy, (mówi Globe and Traveller) że listy z Kolumbii za wcześnie twierdziły iż Quayaquil i wojska tamże będące już powróciły pod postuszeństwo Boliwara, chociaż jest podobieństwo, iż to niebawem nastąpi. Pominę że listy z Kartagenu znajomą odmianę stanu rzeczy w Quayaquil utrzymują, jednakowoż polegają tylko na liście z Bogoty, który twierdzenie takowe nieczyni zupełnie gruntownem. List ten drukowany był w Kartagenie i puszczony w obieg i jest następującej osnowy:

Z Bogoty d. 28. Maja 28827.

Właśnie teraz, wieczorem o godzinie 3, przybył goniec z Quito, od Jenerała Flores z wiadomością, że dywizya dowodzona przez Bustamante przeciwko niemu powstała, i że ten z Lopez Mendozem i innymi Oficerami uwięziony, znajduje się w pochodzie, aby pod rozkazy Jenerała Flores był stawiony. Ostatni poszedł natychmiast do Cuenza dla złączenia się z stojącą tamże dywizyją Bustamenta, i wyruszenia potem przeciwko Jenerałowi Barotto, ciągnącemu z Quayaquil na czele innej dywizyi, która wyładowała pod rozkazami Elizalda.

Zdaje się, że w Kartagenie Kolumny tę wzięto jedną za drugą. Właśnie ta Dywizya Elizalda osadziła Quayaquil a nie Bustamenta, która w Paite wyładowała i do Cuenzy wyruszyła. Dywizya Bustamenta powstała przeciwko swojemu dowódcy, z tą dywizyją i z swoim własnym wojskiem idzie Jenerał Flores do Quayaquil, aby uderzyć na buntowników.

Zdaje się niepodlegać wątpliwości, że położony będzie koniec, temu nieposłuszeństwu, atoli zdarzenie, które tylko jeszcze do prawdy podobne, już wzięte było za faktum.

Portugalija.

Gazeta Lizbonska z d. 27. Sierpnia ogłasza wyrok Xiężniczki Rejentki wydany w Cintry pod d. 17.; przez takowy Cenzorowie tych Ga-

zet w stolicy i w Oporto, które z powodu zaszytych niedawno rozruchów upiśszające artykuły o tych wypadkach zawierają, usunieni są od swojego urzędowania, a Sądowi najwyższemu zalecone, na miejsce złożonych Cenzorów proponować zdolnych ludzi statych zasad, którzyby wzięli sobie za najściślejszą powinność utrzymywania nauk odpowiadających godności korony, spokojności publicznej, utrwaleniu instytucji i poważaniu władz. Wyrok ten podpisany jest przez Wicehr. Santarem.

Gazeta z d. 28. zawiera tymczasowe mianowanie Hr. Villa Flor Dowódcą wojskowym w Oporto.

Podług Gazet angielskich panują w Lizbonie pomiędzy wojskiem angielskim choroby, które niebezpieczne skutki za sobą pociągają. Jest to gorączka na przemiany trapiąca, a która pochodzi z używania złych win. (G. W.)

Hiszpanija.

Gazeta Francyi donosi podług Memorial Bordelais z Barcelony z d. 1. Września że silna kolumna Agrawiadósów opanować miała miasto Lerida, co jednak potrzebuje potwierdzenia. Kupy zbrojne które się pod Vich i Rypoll rozłożyły, podają na 12000 ludzi. W Aragonii jak słychać są także Agrawiadósy, których hasłem jest: »Niech żyje religia i Król!« Przez z wolnymi mularzami i z negrosami!

Z Vallée de Carol donoszą pod d. 2. Września. Wiadomości z Berga i Matreza i postępowania niechętnych szczególnie w ostatnim mieście rozszerzyły trwogi i smutek pomiędzy mieszkańcami Puycedry i Hiszpańskiej Cerdagny. Obawiać ich niebyła bez zasady, albowiem dowiadujemy się, że władze miejscowe otrzymały rozkaz od jednego z naczelników Agrawiadósów aby tego dnia z południa przygotowały żywność dla 1500 ludzi. W d. 3. jednakże ci niechętni nieukazali się byli jeszcze przed Puycedrą.

Minister sprawiedliwości wydał pod d. 17. Sierpnia b.r. do władz duchownych Katalonii okólnik następujący: »Król Pan nasz z głębokim smutkiem dowiaduje się że pomimo Jego pod d. 8. b. r. wydanego okólnika, który miał na celu nieukontentowanych będących w Katalonii w powsta-

niu, wstrzymywać, iżby się nieprzyjaciołom publicznej spokojności niedali uwodzić i pogrążyć wzbrodni, kupy zbrojne dowódców codziennie w liczbie wzrastają; że krew hiszpańska pod pozorem broniienia praw zwierzchnictwa Monarchy jest przelewana; że uwaga rządu zatrudniana, a że światu dawane jest bez przykładne zgorszenie, albowiem Europejskie publiczne piśma mają powód w sposobie niegodnym nasze duchowieństwo zpotwarzać i nasze instytucje, które nami rządzą źle wystawiać; — Król Jmć który uczuwa, jak ważną jest tak dla kraju jakotoż kościoła, pacyfikacja Katalonii, polega na was i t. d. że W. Panowie swoich irreligijnych diecezanów znówu na prawą drogę zprowadzicie, i że gdyby tego potrzeba była sami pośród nich udacie się, by ich nakłonić do powrotu do domów swoich, i onym wystawić, iż sprawa za którą walczą, jest sprawą nieprzyjaciół Boga i Tronu słowem, sprawców Konstytucyjnych i Anarchii. Boże zachowaj i t. d.

W. St. Ildefonso d. 17, Sierpnia 1827.

(pod.) »Francisko Tadeo de Calomarde.«
(G. W.)

Wielka Brytania i Irlandya.

Wicehr. Dudley przybył w d. 8. Września do Londynu ze swojego wiejskiego mieszkania w Rochampton, i pracował w biurze spraw zewnętrznych z c. k. austryjackim Posłem Xięciem Esterhazy i portugalskimi Ministrami Marg, Palmella i Hr. Villa Real.

Lord Liverpool od czasu ostatniego kurczowego napadu niedoznał na zdrowiu dalszej zmiany. Wprawdzie nie wstanie mówić, jednakowoż może czytać i słuchać. O śmierci Kanninga uznano za potrzebę onemuż nie oznajmiać.

Dziennik Globe zapewnia, że Algierczykowie zabierają wszystkie okręty, które spotykają pod banderami pruskiemi i miast Anzeatyckich.

W Drogheda (w Irlandyi) wskutek opierania się włościan puszczania opłaty mostowego i bramowego zaszły straszne rozruchy podczas jarmarku, na usmierzienie których wezwać musiało wojsko.

(G. W.)

Francyja.

Gazety Paryskie napełnione są ciągle wiadomościami o podróży Króla.

Król Jmć odprawił w d. 10. Września pierwsze obroty wojskowe pod St. Omer. Wojsko wykonało wielkie manewry na równinie *aux Bruyères*.

Król Jmć otoczony Delfinem, Xięciem Oranii Ministrem wojny, i znaczną liczbą Jenerałów, między którymi uważano wielu obcych,

udał się konno na równinę pod St. Omer, gdzie wojska pod rozkazami Jenerała Porucznika Curial stały w szyku bojowym; piechota, artylerya i korpus inżynierów w pierwszej, jazda w drugiej linii; Król rozkazał czynić obroty, potem udał się Monarcha do Mamelon de Vesques. Druga dywizya piechoty pod rozkazami Jenerała Fezensac, dwaście szwadronów jazdy i półczwartej bateryi artyleryi wyruszyły szybko dla broniienia tego stanowiska, na które uderzyły pierwsza i trzecia dywizye piechoty pod rozkazami Jenerałów Bellart i de Escars i dwa szwadrony jazdy i 3 1/2 bateryi artyleryi.

Natychmiast rozpoczęła się mała wojna. Na lewym skrzydle piechota uszykowana w czworoboki *par échelons* wytrzymała kilka, jedno po drugim ataków, jazdy. Nadzwyczajna zwinność nowiej połowej artyleryi we wszystkich wykonanych obrotach ściągnęła uwagę, po których ukończeniu wszystko wojsko uszykowało się w kolumny i przed Królem przeciągnęło.

Król Jmć powrócił o godzinie wpół do 6tej w otwartym powozie do St. Omer.

Dnia 12. przedstawić miano wzięcie twierdzy, a w d. 14. miał Król wyjechać do Dunkierki.

Jej Królewicowska Mość Delfinowa zjechała w d. 8. Września do Caen.

Syn Ministra spraw wewnętrznych, którego choroba zmusiła z Lille powrócić do Paryża, umarł w 23 roku życia swojego.

Podobnie i Arcybiskup Besançonu objeżdżając dycezyją swoją, zszedł z tego świata; miał lat 73.

Ich Królewicowskie Wysokości Xiążęta Hesen-Darmsztadzcy zjechali do Paryża.

Dziennik rozpraw donosi z Marsylii z d. 4. Września: »Podług wiadomości handlowych zdaje się, że Algiercykowie dotąd tylko 6 okrętów Francuzkich zabrali. Tymczasem wiele jest korsary i słuszną mają obawę, aby handel w połowie porze roku, szczególnie podczas porównania dnia z nocą, wielkiej nie doznał straty. Często się bowiem zdarza, iż w czasie, gdy konwój dwa razy na miesiąc odchodzi, okręty kupieckie nie mogą z nim wyjść pod żagle, w nocy się gubią lub przez wiatry od niego oddzielane bywają. Najuciążliwszą zaś dla handlu jest zwyczajna kwarantanna, której ulegają wszystkie okręty do Kadyksu płynące, aby się z zastołą połączyły. Jedyną nadzieją jest ta, że wojna z Algierem przedko się skończy.

P. Eynard wyjechał z Paryża do Genewy.

Hrabia Capodistrias spodziewany był w d. 13. i 14. Września w Paryżu z Londynu; sądzi-

niebawem wsiądzie w Marsylii na okręt i po-
płynie do Grecyi. (G. W.)

Gazeta codzienna (*Quotidienne*) z dnia 15. Września zawiera następujący artykuł: »Możeli Mocarstwo Otomańskie zniknąć w Europie bez naruszenia wszystkich stosunków polityki Europejskiej? Nie wynagająż interesa naszego handlu na morzu śródziemnem utrzymania Państwa Konstantynopolańskiego? Pytania te, jak się nam zdaje, powinien był Monitor rozpoznąć, za nim swój manifest przeciwko Porcie wydał; w istocie nie dostateczną było okazać, że połączone Mocarstwa pótkieżyć ztrącić mogą; potrzeba było także dowieść, że to wielkie zdarzenie żadnej politycznej katastrofy nie zrządzi, a w szczególności, że w żadnym względzie interesów handlu Francuzkiego nie naruszy. — Przytoczmy nasamprzód text artykułu Monitora: »

»Wszystka uwaga zwrócona teraz na Konstantynopol. Weisnąć się chcą w tajemnicę polityki Dywanu. Może być podobieństwem, iż z tamąd pogardzająca odpowiedź nastąpi. Tak zdydził Bajazet z Tamerlana dzień przed bitwą pod Ancyra; tak wiedli spór między sobą Ochiali i Ali-Parthau w wieczór przed bitwą pod Lepanto, czyżem niewolnikiem będzie Don Juan; tak przyrzekał Kara Mustafa swoim Janczarom w oczach Sobieskiego zrabowanie Wiednia.«

»Atoli często już widzieliśmy, że osobisty interes przytłumiał popędliwość Mozutmańskiej dumy, i nie jedna powolność nastąpiła po chętności. Nie szukając przykładów w odległych czasach, wiemy, jak wiele oporu stawiała chęć Dywana nie dawno woli Rossyi, i jak układowymi okazali się Agenci Tureccy podczas narad w Akiermanie.«

»Przykłady historyczne (mówi dalej Gazeta codzienna), które Monitor przytacza, nie dowodzą bynajmniej tego, czego ón dowiedzieć chce, mianowicie, że Porta czyni bez oporu ofiarę, jakiej po niej żądają. Nikt temu nie zaprzeczy, że trzy Mocarstwa połączone, dostateczne posiadają siły, aby na przypadek wojny zniszczyć Dywan do przyrzeczenia tego, czego po nim wymagają; jednakże nie sądzimy, iżby jedynie dyplomatyczne Noty dostatecznymi były, i aby Turcy ulegli bez jęcia do broni.«

»Bez wątpienia (wyraża dalej Monitor) jest to charakterem polityki europejskiej, który ubezpiecza Dywan; przez umiarkowanie Monarchów osłabiła on się stawiać ich potęgę czoło. Jakże mógł zapomnieć, że ten zupełnie chrześcijański charakter nie da się pogodzić z wytypieniem Chrześcijan; że właśnie to umiarkowanie i

nieukontentowanie, które okazują, tylko tym większą nadaje wagi, i że najdłużej wstrzymywanych sił, najwięcej obawiać się należy.»

»Wyznać potrzeba (mówi Gazeta codzienna), iż osobliwą wydaje się mówić o umiarkowaniu w chwili, w której Mocarstwa Europejskie zastosowują przeciwko Porcie najdrożniejsze prawo interwencji.«

»Dywan (tak kończy Monitor) lepiej tę rzecz rozważyć. Afryka należy do niego tylko z imienia. Lecz w przesileniu, to nominalne zwierzchnictwo zawsze jeszcze wiele znaczy, i on już z tegoż zebrał owoce. Atoli na czemże się takowe zasadza istotnie? Na co się Grecy przez Religiją lub zemstę pobudzeni, odważyli, nie mogą się inni na to odważyć przez samą dumę? Rozważyłże Dywan łatwość, jakiej Pasza Egiptu doświadczyć może? A jeżeli Egipt raz swoje niepodległość mieć będzie, sądziż, że niepodległość Syrii na długo odłożoną zostanie? Któryż z krajów europejskich, oprócz Rumelii, może jeszcze za swój uważać? Wczoraj mówiono nam, że Albania powstała; jutro może nam powiedzą, że Tessalia znalazła nowego Ali Paszę. Wśród tej chwiejającej się wierności, tego powolnego upadku, kiedy trzy potężne floty położą tamę wszelkim posittom, jakieby mógł otrzymać; kiedy groźne wojsko przejdzie przez Prut, i zmierzy wzgórze Balkanu, jakizby doradca mógł być wiarołomnym albo głupim, iżby podszeptował Dywanowi zuchwałstwo, któreby nieszczyście jego nawet śmiesznie czyniło? Morea, Archipelag są dla niego niepowetowanie stracone. Wszystko upoważnia nas do wierzenia, iż się w tej potrzebie nakłoni, jak się w wielu innych nakłaniał; iż całej swojej polityki użyje na to, aby ową niezbędną epokę, jeszcze większego upadku, jeszcze nadal odwrócić, którą interwencyja trzech połączonych Mocarstw w oddaleniu utrzymywać zamierza, a któraby przez nieroztropne porady tём śpieszniej nadeszła. «

»Monitor (tak kończy Gazeta codzienna) musi Portę Otomańską uważać jako Mocarstwo wyjęte z pod prawa narodów, gdy w tej wojnie polega na zbuntowaniu się prowincyj Państwa Otomańskiego podległych. Daleką niech będzie od nas myśl, że taki jest zamiar Mocarstw połączonych; z resztą zapowiedziane przez Monitora rezultaty byłyby w wielu szczególnych względach dla Francyi szkodliwe. Anglija życzyć sobie może niepodległości Egiptu i Syrii, Rossyja buntu w wielu prowincyach Otomańskich z jej Państwem stykających się; atoli przy tych wszystkich rezultatach, cóżby zyskał polityczny wpływ i handel Francyi? Nasze zakłady w Lewancie wiele nas obchodzi; Porty morza śródziemnego

bogacą się przez handel do Egiptu i Syryi; nie jestże podobieństwem, że interwencyja Anglii pochodzi więcej z zazdrości dla naszego wpływu, jak z prawdziwego interesu dla Greków?»

»Z resztą, ponieważ Monitor przywodzi z historyi przykłady, dla okazania, że duma Muzułmanów myli się niekiedy w planach lub pogrozkach swoich, niechaj nam wolno będzie, także z naszej strony przywieść wszystkie przykłady, które w piętnastym i szesnastym, a nawet w siedemnastym wieku przeciwko Państwu Otomańskiemu zawierano, a które przez traktaty i manifesta zapowiedziane, ani śladu nie zostawiły i rozproszyły się, a historyja ani jednego zdarzenia nie podaje, któreby się do tego ścierało. Życzymy chrześcijańskiej Grecyi ciągle wszelkiej pomyślności, ale strzedz się należy, aby tego pytania nie uważano jedynie za przedmiot politycznych deklaracyi i za artykuł gazetowy, lub za środek do uzyskania popularności.« (D. A.)

Rossyja.

Gazety Berlińskie zawierają z Petersburga z d. 4. Września: »We wszystkich kościołach wznoszono wczoraj pieśni pochwalne i dziękczynne modły za zdrowie i pomyślność Cesarza Jmci, który tegoż samego dnia przed rokiem na władcę i dobroczyńcę tylu milionów ludzi nanaszczonym został; od samego poranku trwało bicie we dzwony, przez cały dzień wszystkie okręty na Nowie i odnogach w rozmaite bandery były przybrane, a wieczorem miasto oświecone. Pomimo w naszej okolicy poczynającą się już ostrą i nieprzyjemną porę roku, zgromadziła się jednakowoż publiczność licznie do domów wiejskich i na przechadzki.«

Radca tajny Hrabia Woróncow-Daszkow, Poseł nadzwyczajny i Minister pełnomocny Jego Ces. Mości przy N. Królu bawarskim mianowany Posłem przy dworze Turyńskim, w miejsce Radcy tajnego Hrabiego Mocenigo, który na własną prośbę od tego obowiązku uwolniony został. Hrabia Woróncow-Daszkow ma oraz w tejże dostojności sprawować urząd Posła przy N. Xieźnie Piacencyi i Guastalli.

Rzeczywisty Radca stanu Xiążę Grzegorz Gagarin, Radca poselstwa cesarskiego w Rzymie, został mianowany Posłem nadzwyczajnym i Ministrem pełnomocnym J. C. Mei przy Stolicę Apostolską, w miejsce zmarłego tajnego Radcy Italińskiego.

— Z Moskwy. —

Dnia 24. b. m. mieszkańcy tej stolicy z radością odebrali wiadomość o zwycięstwie. odniesionem przez waleczne wojska rossyjskie nad Persami. Z rana dnia tego w katedralnym kościele odprawiły się dziękczynne modły za udzielone zwycięstwo, po którym nastąpiło z działo strzelanie. Cztery chorągwie Persom odebrane, i klucze zdobytej twierdzy Abbas-Abadu, włożone były po ulicach Moskwy, a przeprowadzane przez PP. Kommendanta i Ober-Policmajstra Moskwy z dwoma oddziałami żandarmów; potem dla zachowania złożone w tymże kościele katedralnym.

Wiadomości od wojska z Georgii.

Dnia 29. Lipca Najburdabadzki, wyznaczony na ten urząd przez Jenerała-Adjutanta Paszkiewicza, uwiadomił go, iż wielki tłum jazdy perskiej przedsięwzięć uczynić napad; zatem równie dla obrony mieszkańców, jak i dla własnej, Jenerał-Adjutant Paszkiewicz posłał tam Jenerała-Majora Xięcia Wadbołskiego z pułkami: Tyflskim pieszym, dwoma Kozaków-Czarnomorskich i 6 działami konnej artylleryi donskich kompanii 3, zaleciwszy mu przybyć do Urdabadu na 31. Lipca, z obowiązkiem, iżby dzień 1. Sierpnia poświęcił na przywiedzenie do naj лучшего urzędzenia tych rzeczy, a 2. Sierpnia wyruszył na powrót. Dla większego zaś ubezpieczenia tego miejsca, nachiczewański Naib Echsan-Chan obiecał zebrać tam część byłego serwazkiego nachiczewańskiego batalijonu, dla którego uzbrojenia Jenerał-Adjutant Paszkiewicz wysłał pod Xiążciem Wadbołskim 400 zdobytych karabinów perskich i jedno 4 i pół-funtowe działo, wzięte w Abas-Abadzie.

Tegoż dnia od Abas-Alego, Sułtana jądzińskiego, jednego ze starszyn szarulskich, przysłano do Jenerała-Adjutanta Paszkiewicza 55 ludzi Georgianów, zbiegłych z liczby naszych woźnic, co dowodzi prawdziwe ku nam przywiązania tego Sułtana.

Wojska głównego oddziału, wyłączając pułk Chersoński grenadjerski, 4 lekkie działa i 120 kozaków, składające osadę w Abas-Abadzie, zabrały się dnia 4. Sierpnia w Karababie, gdzie klima daleko lepsze, czego dowodem jest codziennie zmniejszająca się liczba chorych. Dnia 5. Sierpnia oddział Jenerała-Majora Xięcia Wadbołskiego powrócił z Urdabadu i przyłączył się do wojska głównego oddziału. (D. A.)